

Sygn. akt II CSK 740/17

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. R., A. R., J. S. oraz M. S.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 24 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt I Ca [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, pozostawiając
temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z dnia 31 stycznia 2017 r. oddalił wnioski wnioskodawców M. R., A. R., M. S. i J. S. o ustanowienie służebności przesyłu i orzekł o kosztach postępowania. Przyczyną oddalenia wniosku było uwzględnienie zarzutu nabycia tej służebności przez zasiedzenie, podniesionego przez uczestnika postępowania – P. S.A Oddział Ł. - Teren w Ł..

Sąd ustalił, że wnioskodawcy są współwłaścicielami nieruchomości położonej Z. przy ulicy D., oznaczonej w ewidencji gruntów nr [...]. Nabyli ją w dniu 23 lipca 2012 r. Na działce znajduje się stacja transformatorowa wraz z wychodzącymi z niej 5 kablowymi liniami niskiego napięcia. Jedna z nich służy do zasilania nieruchomości wnioskodawców, druga jest własnością Gminy Miasta Z. i zasila oświetlenie uliczne, a pozostałe trzy stanowią własność uczestnika postępowania. Stacja transformatorowa wraz z częścią linii kablowych została wybudowana w 1969 r. przez [...] Z. [...] na podstawie decyzji o lokalizacji szczegółowej i przekazana w 1971 r. Zakładowi [...] w S.. W dniu 21 maja 1975 r. do stacji dołączono kolejną linię kablową. Linie od czasu ich wybudowania poddawano bieżącym konserwacjom, naprawom oraz remontom i nigdy nie było problemów z wejściem w tym celu na nieruchomość wnioskodawców.

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego [...] Okręg [...] w W. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład [...] w Ł., które otrzymało m. in. stanowiące własność Skarbu Państwa urządzenia przesyłowe umieszczone na działce wnioskodawców. W drodze przekształceń własnościowych od 1 września 1993 r. Zakład ten stał się jednoosobową spółką akcyjną Skarbu Państwa, a w dniu 15 grudnia 2008 r. zmienił firmę na P. [...] S.A. Obecnie, po połączeniu, stanowi oddział P. S.A. w Ł..

Sąd Rejonowy uwzględnił zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, powołując się na art. 292 k.c., art. 172 § 1 k.c. i 176 § 1 k.c. oraz przepisy o przeniesieniu posiadania (art. 348 k.c.). Uznał, że termin zasiedzenia rozpoczął bieg w dniu 6 grudnia 1990 r., tj. z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia

29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464, dalej: „u.z.u.g.g.”), mocą której nastąpiło uwłaszczenie państwowych osób prawnych. Przyjął przy tym dobrą wiarę poprzednika uczestnika postępowania w chwili wejścia w posiadanie nieruchomości (działki nr [...]) zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, skoro protokolarnie przekazano mu linie przesyłowe powstałe zgodnie z prawem. Jego organ zarządzający wiedział, że jest uprawniony do eksploatacji tych urządzeń, wiedział też, że z dniem 5 grudnia 1990 r. został uwłaszczony mieniem państwowym i wówczas urządzenia energetyczne weszły z mocy prawa w skład jego przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.), a on sam stał się posiadaczem zależnym działki nr [...] w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Sąd ocenił, że wnioskodawcy nie obalili domniemania dobrej wiary poprzedników uczestnika, wobec czego 20-letni termin zasiedzenia służebności przesyłu upłynął w dniu 6 grudnia 2010 r. Urządzenia umożliwiające wykonywanie służebności miały charakter trwały i widoczny, a posiadanie w zakresie służebności przesyłu nie uległo przerwaniu przez wymagany okres zasiedzenia, gdyż nikt nie występował przeciwko uczestnikowi ani jego poprzednikom o wydanie nieruchomości. Sąd nie stwierdził potrzeby ustalenia zakresu służebności przesyłu, skoro rozpatrywana sprawa nie dotyczyła stwierdzenia zasiedzenia, lecz został w niej jedynie podniesiony zarzut nabycia w tej drodze służebności.

Sąd Okręgowy, rozpoznający sprawę na skutek dwóch apelacji złożonych przez wnioskodawców, postanowieniem z dnia 31 maja 2017 r. apelacje te oddalił. Oparł się na ustaleniach Sądu Rejonowego, które uznał za własne. Przyjął jednak inną podstawę prawną rozstrzygnięcia. W jego ocenie uczestnikowi przysługuje służebność na nieruchomości wnioskodawców nabyta jednak w inny sposób, niż w drodze zasiedzenia. Według Sądu odwoławczego uczestnik uzyskał służebność odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu z mocy prawa, jako skutek uwłaszczenia (ustanowienia prawa użytkowania wieczystego gruntów Skarbu Państwa i gminnych dla zarządzających nimi dotychczas państwowych osób prawnych, innych niż Skarb Państwa) dokonanego na podstawie art. 2 ust. 1 zd. pierwsze u.z.u.g.g. Skutek ten Sąd Okręgowy wywodził, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, z postanowień zdania drugiego powołanego

art. 2 ust. 1 u.z.u.g.g. Przyjmując celowościowy kierunek wykładni przepisów przekształcających stosunki społeczno-gospodarcze, jako nakierowanych wprawdzie na radykalne zmiany tych stosunków, jednak nieprowadzące do poważnego zakłócenia funkcjonowania przedsiębiorstw przesyłowych, Sąd uznał ten przepis za podstawę przyznania przedsiębiorstwu nieodpłatnie z mocy prawa, niejako w miejsce pierwotnego tytułu, możliwości korzystania z gruntu innego przedsiębiorstwa państwowego w zakresie ukształtowanym umieszczeniem na tym gruncie widocznego urządzenia, stanowiącego składnik przedsiębiorstwa przesyłowego, którego obecność i czynności związane z eksploatacją na swoim gruncie musi znosić. Za najpóźniejszą chwilę uwłaszczenia przedsiębiorstw przesyłowych majątkiem ruchomym Sąd Okręgowy uznał dzień 7 stycznia 1991 r. Przyjął też, że każdy kolejny nabywca ograniczonego w ten sposób prawa użytkowania wieczystego wstępował w powstały z mocy prawa stan prawny i miał obowiązek znosić go wobec przedsiębiorcy przesyłowego, do którego należały urządzenia przesyłowe. Konsekwencją tego stanowiska było obciążenie obowiązkami wynikającymi z tego prawa także wnioskodawców. Sąd stwierdził też, że przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, dokonane na podstawie decyzji Starosty Z. z dnia 2 września 1999 r., skuteczne z dniem 30 września 1999 r., nie spowodowało wygaśnięcia służebności powstałej ex lege ze względu na funkcje i trwałe charakter tego ograniczenia oraz treść art. 2 ust. 3 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst: Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299), zgodnie z którym decyzja o przekształceniu nie naruszała praw osób trzecich. Przepis ten, zdaniem Sądu, uniemożliwiał też uznanie decyzji o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności za zdarzenie przerywające bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest możliwość zaliczenia czasu posiadania służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego na poczet posiadania tej służebności po przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności gruntu. Okoliczności te Sąd rozważył jedynie ubocznie, ponieważ przyjął, że służebność powstała z mocy prawa, najpóźniej w dniu

7 stycznia 1991 r., więc wątpliwości, czy uwłaszczenie państwowych osób prawnych ruchomościami nastąpiło już w dniu 5 grudnia 1990 r. czy też dopiero w dniu 7 stycznia 1991 r. były pozbawione znaczenia, niewątpliwie bowiem doszło do tego zanim wnioskodawcy wystąpili o ustanowienie służebności przesyłu. Wskazując na przyjęte stanowisko prawne Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadnione zarzuty naruszenia art. 305¹ k.c., art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. oraz art. 172 k.c. w tym zasadności przypisania poprzednikowi uczestnika dobrej wiary.

Wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną od tego postanowienia, które zaskarżyli w całości. Oparli ją na podstawie z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. i zarzucili błędną wykładnię art. 2 ust. 1-3 u.z.u.g.g., interpretowanego jako podstawa nabycia przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na skutek uwłaszczenia, a także błędną wykładnię art. 3 k.c., art. 244 § 1 k.c. w zw. z art. 285 § 1 k.c. i art. 305¹ k.c. polegającą na przyjęciu, że poprzednik uczestnika mógł nabyć w drodze uwłaszczenia służebność odpowiadającą służebności przesyłu przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. przed dniem wprowadzenia do kodeksu cywilnego służebności przesyłu.

We wnioskach domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnik postępowania wniósł o oddalenie tej skargi i zasądzenie od wnioskodawców na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarżący kwestionują przyjętą przez Sąd Okręgowy koncepcję nabycia przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu z dwóch kierunków. Przede wszystkim – z powołaniem na zasadę zamkniętego katalogu praw rzeczowych - co do zasady podważają możliwość nabycia tego rodzaju służebności przed jej wprowadzeniem do kodeksu cywilnego. Ponadto powołują się na wadliwość koncepcji, że tego rodzaju prawo rzeczowe powstawało jako konsekwencja uwłaszczenia przedsiębiorstw

państwowych mieniem pozostającym w ich zarządzie na podstawie art. 2 ust. 1-3 u.z.u.g.g., co – zdaniem skarżących – nie ma uzasadnienia, skoro nie zostało potwierdzone decyzją wymaganą przez art. 2 ust. 3 u.z.u.g.g., a ponadto opiera się na argumentacji odwołującej się do ochrony praw nabytych, tymczasem przed uwłaszczeniem poprzednikowi uczestnika nie przysługiwała służebność odpowiadająca treścią służebności przesytu, skoro miał ją nabyć dopiero z dniem uwłaszczenia.

Zagadnienie dopuszczalności zasiedzenia służebności przesytu lub służebności odpowiadającej treścią tej służebności w wyniku posiadania nieruchomości w sposób odpowiadający takiej służebności przed wprowadzeniem do kodeksu cywilnego art. 305¹ i nast. był już wielokrotnie przedmiotem rozważań prawnych Sądu Najwyższego. Za ukształtowany i dotychczas niepodważony co do swej zgodności z Konstytucją, pomimo kierowania już kilku pytań do Trybunału Konstytucyjnego (por. postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 2014, P 28/13, OTK-A 7/2014/84 i z dnia 14 lipca 2015, P 47/13, OTK-A 7/2015/107) uznać można pogląd potwierdzający taką możliwość, przedstawiony w sposób skondensowany w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., (III CZP 50/17, OSNC 2019/1/1) zawierającej odpowiedź na pytania prawne dotyczące zagadnienia stanowiącego podstawowy problem kwestionowany w skardze kasacyjnej. W uchwale tej rozpatrywane było zagadnienie, czy uzyskanie na własność przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomościach należących wówczas do Skarbu Państwa, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) spowodowało uzyskanie przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa - jako prawa związanego z własnością urządzeń - służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesytu obciążającego te nieruchomości. Rozstrzygnięcie tego problemu Sąd Najwyższy poprzedził przedstawieniem podstaw prawnych przemian własnościowych w przedsiębiorstwach przesyłowych. Wyjaśnił, że przedsiębiorstwa państwowe, które przed wyodrębnieniem swojego majątku od Skarbu Państwa korzystały z urządzeń przesyłowych, nabyły te urządzenia na własność na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy

o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6 - dalej: "u.z.u.p.p."), który to pogląd przyjęty został już w stanowiącej zasadę prawną uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91 (OSNCP 1991/10-12/118), co nastąpiło z dniem 6 stycznia 1991 r. Sąd Najwyższy wskazał też, że w uchwale siedmiu sędziów z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11 (OSNC 2011, nr 12, poz. 129), uchwałach z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 ("Biuletyn SN" 2008, nr 10, s. 7) i z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 (OSNC 2013, nr 12, poz. 139), w wyrokach z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02 (nie publ.), z dnia 11 marca 2005 r., II CK 489/04 ("Izba Cywilna" 2006, nr 5, s. 49) i z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08 (nie publ.) oraz w postanowieniach z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05 (nie publ.), z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06 ("Monitor Prawniczy" 2006, nr 19, s. 1016), z dnia 4 października 2006 r., II CSK 119/06 ("Monitor Prawniczy" 2006, nr 21, s. 1128), z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08 ("Rejent" 2008, nr 7-8, s. 222), z dnia 7 listopada 2008 r., II CSK 326/08 (nie publ.), z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08 (nie publ.), z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09 (nie publ.), z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11 (OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 45), z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11 (nie publ.) i z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11 ("Glosa" 2013, nr 1, s. 51) przyjęto, odwołując się w szczególności do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, że skoro możliwe jest umowne nabycie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu ukształtowanej w art. 305¹ i nast. k.c., dopuszczalne jest także jej nabycie w drodze zasiedzenia (art. 292 k.c.). W przytoczonym orzecznictwie poddane ocenie były także argumenty przytaczane przez skarżących. Przede wszystkim nie jest trafny argument, że tego rodzaju służebność nie była znana w latach 90-tych, skoro zaczątki orzecznictwa dopuszczającego ustanawianie służebności przesyłu zawarte były np. w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 1991 r., III CZP 73/91 (OSNCP 1992/4/53).

Kwestionowane przez skarżących stanowisko o powstaniu służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu z mocy prawa, w wyniku uwłaszczenia państwowej osoby prawnej na podstawie art. 2 ust. 1-3 u.z.u.g.g. wywodzi się z koncepcji przedstawionej w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21

maja 2015 r., IV CSK 514/14 (niepubl.), w którym wprawdzie nie została postawiona wprost teza o nabyciu przez takie przedsiębiorstwo prawa rzeczowego o charakterze służebności, ale wskazano na funkcjonalne i celowościowe podstawy poglądu, że uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych nie zakładało wprowadzenia rozwiązań dysfunkcyjnych i wprowadzających chaos prawny w stosunkach majątkowych usamodzielnionych przedsiębiorstw, z czego wywieść należy wniosek o przyznaniu przez nie jednocześnie trwałego prawa, dającego możliwość dalszego korzystania w ukształtowanym zakresie z nieruchomości, którymi uwłaszczone zostały inne przedsiębiorstwa państwowe. Prawo to nie zostało nazwane lecz opisane w sposób odpowiadający funkcjonalnie służebności przesyłu, która w owym czasie traktowana była jako służebność gruntowa zbliżona do drogi koniecznej. Jednak – na co należy zwrócić uwagę – do czasu zmian uwłaszczeniowych przewidzianych w art. 1 pkt 9 u.z.u.p.p. – linie przesyłowe przebiegające przez nieruchomości należące do Skarbu Państwa, które stały się przedmiotem wieczystego użytkowania innego przedsiębiorstwa państwowego nie zmieniły swojego statusu. Nadal stanowiły mienie Skarbu Państwa zarządzane przez przedsiębiorstwo energetyczne i nadal usytuowane były na gruncie, którego właścicielem był Skarb Państwa. Ewentualne prawo Sąd Okręgowy lokował jako prawo na użytkowaniu wieczystym, jednak w sytuacji, gdy ulokowane przed ustanowieniem użytkowania wieczystego elementy infrastruktury przesyłowej pozostawały własnością właściciela gruntu i nie stanowiły części składowej tego gruntu stającej się własnością podmiotu uwłaszczonego (urządzenia przesyłowe miały taki status, gdyż wchodziły w skład przedsiębiorstwa przesyłowego a nie w skład gruntu, na którym się znajdowały), to tworzenie takiej konstrukcji byłoby niezrozumiałe, także jako realizację praw nabytych. W tym okresie Skarb Państwa, jako właściciel gruntu korzystał z własnej nieruchomości jako miejsc przeprowadzenia przewodów, które też do niego należały, choć pozostawały w zarządzie samodzielnego przedsiębiorstwa. Dopiero więc, gdy doszło do odjęcia Skarbowi Państwa prawa własności linii przesyłowych w wyniku uwłaszczenia przedsiębiorstw także składnikami mienia ruchomego, powstał stan faktyczny umożliwiający rozpatrywanie prawa do korzystania z gruntu użytkowanego wieczysto przez inne przedsiębiorstwo. Za powstaniem służebności gruntowej

odpowiadającej funkcjom służebności przesyłu jako skutku wynikającego z wejścia w życie art. 1 pkt 9 u.z.u.p.p. Sąd Najwyższy opowiedział się w dwóch postanowieniach z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 509/15, oraz IV CSK 510/15. Koncepcja oparta była na odmiennej wykładni niż ta, która przyjął Sąd Okręgowy w S.; uznawała za skutek majątkowego usamodzielnienia przedsiębiorstw państwowych w wyniku uzyskania w drodze uwłaszczenia prawa własności urządzeń przesyłowych, także związanego z nim prawa podmiotowego uprawniającego do dalszego korzystania z nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, na których umiejscowione zostały te urządzenia, a konkretnie odpowiednia służebność odpowiadająca treścią służebności przesyłu. Taki pogląd był rezultatem dokonania wykładni celowościowej, uwzględniającej cele uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych i specyfikę sytuacji, w których dochodziło do umieszczenia urządzeń przesyłowych na gruntach Skarbu Państwa. Za przedmiot uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych Sąd Najwyższy uznał nie tylko prawa w sensie ścisłym, lecz także sytuacje faktyczne, które - pod względem ekonomicznym lub funkcjonalnym - odpowiadały prawom podmiotowym. W związku z tym nie popadało w sprzeczność, którą dostrzega skarżący w odniesieniu do podstawy powstania ex lege służebności przesyłu na gruntach, co do których przedsiębiorstwa państwowe uzyskały użytkowanie wieczyste. Pogląd o możliwości ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego jest zresztą w orzecznictwie ograniczony i nie obejmuje wypadków, kiedy urządzenia przesyłowe - zainstalowane zostały przez przedsiębiorstwo przesyłowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej i znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16 (OSNC 2017/11/123)).

W powołanej wcześniej uchwale składu siedmiu sędziów III CZP 50/17 Sąd Najwyższy przyjął jednak ostatecznie, że art. 1 pkt 9 u.z.u.p.p. nie stanowił podstawy nabycia ex lege służebności gruntowej – niezależnie od jej treści, gdyż prowadziłoby to do skutku wywłaszczającego, ten zaś musi być oparty na wyraźnej podstawie prawnej, której jednak Sąd Najwyższy się nie dopatrył. Zwrócił przy tym uwagę, że polski system prawny nie zna służebności legalnych, obciążających inne

nieruchomości ze względu na ich położenie lub obowiązki nakładane przez prawo. Służebności, których powstaniu sprzeciwia się właściciel nieruchomości obciążonej mogą powstać, ulec zmianie lub zostać zniesione tylko na podstawie orzeczenia sądowego (np. art. 64 k.c. w związku z art. 1047 k.p.c.). Jest to uzasadnione ich charakterem, obejmującym skuteczność *erga omnes*, wymagającą jawności prawa, które ma być przestrzegane przez właściciela rzeczy obciążonej oraz osoby trzecie. Wyjątki od tej zasady są rzadkie i wówczas ustanowienie takiego prawa następuje w sposób jednoznaczny i wyraźny. Artykuł 1 pkt 9 u.z.u.p.p. nie wskazuje na wolę ustanowienia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, nie ma w tym przepisie wskazówek co do zakresu i sposobu jej wykonywania, wobec czego próby wywiedzenia z tej podstawy rzeczowego obciążenia nieruchomości Sąd Najwyższy uznał za niedopuszczalne działania prawotwórcze. Odmówił też wymaganej jasności i jednoznaczności treści tworzonych praw ogólnemu art. 287 k.c., uznając go za mający zastosowanie głównie w przypadku, kiedy służebność ma swoje źródło powstania, które jednak nie precyzuje dostatecznie jej treści. Argumenty te należy odpowiednio odnieść także do konstrukcji przyjętej przez Sąd Okręgowy w S.. Również wskazany przez Sąd Okręgowy art. 2 ust. 1 nie stanowił podstawy do wywiedzenia z jego treści podstawy ustawowej służebności przesyłu. Ze stanowiskiem wyłączającym możliwość przyjęcia, że służebność przesyłu powstała z mocy prawa, zgadza się Sąd Najwyższy w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę.

W konsekwencji zarzuty skarżących oparte na podważaniu wykładni art. 3 k.c., art. 244 § 1 k.c. w zw. z art. 285 § 1 k.c. i art. 305¹ k.c. okazały się uzasadnione. Ponieważ zaś kwestię zasiedzenia służebności, Sąd Okręgowy omówił jedynie ubocznie, zaś spornego zagadnienia dobrej czy złej wiary po stronie posiadacza – w ogóle nie rozważał, konieczne stało się uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Orzeczenie o kosztach postępowania wynika z treści art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1, art. 108 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c.

a

aj